

Србија Међународном суду правде у Хагу, како је и било најављено, подноси тужбу против Хрватске за геноцид над Србима током рата од 1991. до 1995. године.

Експерти међународног права оцењују да би, због сложене процедуре, усмена расправа пред судом у Хагу могла да почне тек за две године, а хрватски званичници наводе да су спремни за процес пред МСП и да се надају добросуседским односима са Србијом без обзира на одлуку Београда да поднесе контратужбу.

Мартин Диксон, професор права на Универзитету у Кембриџу, оценио је пак за ВВС да одлука Србије да тужи Хрватску за геноцид пред Међународним судом правде није неуобичајена.

Професор Диксон каже да је противтужба Србије, као одговор на тужбу Хрватске поднете пре више од десет година, у складу са праксом Међународног суда правде:

"Када се пред Међународним судом правде нађу спорни случајеви, често се дешава да тужена страна – у овом случају Србија – укаже на питања која оспоравају способност суда да пресуди у корист тужитеља. Дешава се, дакле, да тужена земља покрене нешто што би могло да се назове противтужбом, у којој се тврди да понашање тужитељске земље – у овом случају Хрватске – није било у складу са законима и прописима на начин на који је представљено. Могуће је, наравно, да ће Хрватска покренути питање надлежности суда, али ту заправо нема на шта да се ослони, с обзиром да се Суд у новембру 2008. прогласио надлежним за тужбу против Србије, на основу Конвенције о геноциду. Ако дакле, Србија, уз потребне доказе, тврди да је Хрватска прекршила Конвенцију о геноциду, Хрватској ће бити готово немогуће да оспори надлежност Суда. Мислим да је мало вероватно да ће Хрватска то и покушати", каже професор Диксон.

Он напомиње да постоји и могућност да Суд одлучи да српску противтужбу посматра као посебан предмет, што би значило да би он у процедуру ушао одвојено, али то је, како каже, мало вероватно.

"Очигледно је да је сврха српске противтужбе двојака: циљ јој је, пре свега, да одгоди

разматрање хрватске тужбе. Други циљ је политички, а то је да се покаже да догађаји који су пратили распад Југославије нису били изазвани само једностраним потезима Србије, већ да су на делу били комплексни политички и међуетнички односи у бившој Југославији. Ради се, дакле о политичком притиску, чији је коначни циљ компромисно решење. Уверен сам да би Међународни суд правде поздравио компромис, јер не би морао да доноси ту политички врло осетљиву одлуку", каже професор Диксон.

Компромис је, подвлачи наш саговорник, уобичајена пракса у међународном праву:

"Компромис је питање политичке воље и жеље и једне и друге владе да подвуку линију испод страшне заједничке прошлости и да крену у будућност. Ако желите да унапредите билатералне односе, један од начина је да постигнете компромис и прихватите обавезу да исплатите одштету, иако при том не прихватате кривичну одговорност. То је уобичајена пракса, и очигледно је да Србија жели да иде тим путем – да предмет извуче из Суда и пронађе практично решење које би задовољило обе стране", каже он.

Због чега онда Хрватска инсистира на судском процесу, с обзиром на то да су до пре неколико дана српске власти износиле наду да ће Загреб повући тужбу? Професор Мартин Диксон каже да је о томе врло тешко судити.

"Јавност не зна шта је то што Србија нуди Хрватској; разговори које воде два министарства спољних послова покривају, сасвим сигурно, читав низ питања, и могуће је да Србија једноставно није испунила све захтеве Загреба, па је Загреб оценио да неодустајањем од тужбе врши додатни притисак на Београд. С друге стране, врло је могуће да Хрватска једноставно жели да изнесе своје виђење рата, и да жели да свет то чује. Мислим да је ова контратужба последња прилика за Београд да постигне вансудско поравнање. Уколико не да резултат, мислим да ће предмет ући у уобичајену процедуру", наводи професор Диксон.

ВВС-јев саговорник, притом, каже да је Србија погрешила када је одлучила да у оквиру противтужбе за геноцид поднесе и материјал који се односи на страдање Срба у Хрватској током Другог светског рата:

"Мислим да је то димна завеса - покушај Србије да објасни да су међуетнички односи већ

генерацијама напети. Србија жели да покаже да је наводни геноцид при распаду бивше Југославије део системске нетрпељивости две заједнице. Мислим да не постоји апсолутно никаква шанса да Суд почне да се бави и тиме. Рекао бих да је то свакако ван надлежности Међународног суда правде и да је уводећи тај материјал, Србија на неки начин поткопала своје аргументе везане за догађаје у периоду 1991-95. Ако морате да се позивате на нешто што се догодило пре 60 или 70 година, мислим да ће Суд бити мање благонаклон према вама него што би иначе био. Чињеница је да ратни злочини никада не застаревају, али једно је тврдити да је неки појединац одговоран за ратне злочине пре толико година, а нешто посве друго оптуживати неку државу за ратне злочине из прошлости. Плашим се да Међународни суд правде, који се бави међудржавним споровима, једноставно неће хтети да улази у то."

Професор права на Универзитету у Кембриџу Мартин Диксон на крају разговора за BBC изнео је и очекивање да ће разматрање тужбе Хрватске почети током ове године, и да ће процес бити окончан у року од годину и по дана - с обзиром на то да су окончане његове прелиминарне фазе, које, како истиче, одузимају највише времена.

(BBC)